

ਖੁਲਾਸਾ ਖੁਤਬਾ ਜੁਮਆ 21.12.2018

ਵੱਲੋਂ : ਨਜ਼ਾਰਤ ਨਸ਼ਰੋ ਇਸ਼ਾਅਤ ਕਾਦੀਆਂ

ਹਜ਼ਰਤ ਖਲੀਫ਼ਾਤੁਲ ਮਸੀਹ ਸਾਲਸ ਰਹਿਮਾਹੁਲੱਹ ਤਆਲਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ, ਸਯੱਦਨਾ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਲਿਹ ਮੋਊਦ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੇ ਪੋਤੇ, ਹਜ਼ਰਤ ਨਵਾਬ ਮਕੁਬਾਰਕਾ ਬੇਗਮ ਸਾਹਿਬਾ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹਾ ਅਤੇ ਨਵਾਬ ਮੁਹੱਮਦ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ ਸਾਹਬ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੇ ਨਵਾਸੇ, ਹਜ਼ੂਰ ਪੁਰਨੂਰ ਅਯੱਦਾਹੁਲੱਹ ਤਆਲਾ ਬਿ ਨਸਰਿਹਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦੇ ਮਾਮਾ ਭਰਾ ਮਿਰਜ਼ਾ ਅਨਸ ਅਹਮਦ ਸਾਹਬ ਦੇ ਸਦਗੁਣਾ ਦਾ ਆਸਥਾ ਭਰਪੂਰ ਵਰਨਣ

ਸਯੱਦਨਾ ਹਜ਼ਰਤ ਅਮੀਰੁਲ ਮੋਮਿਨੀਨ ਖਲੀਫ਼ਾਤੁਲ ਮਸੀਹ ਖ਼ਾਮਿਸ ਅਯੱਦਾਹੁਲੱਹ ਤਆਲਾ ਬਿ ਨਸਰਿਹਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦੇ ਜੁਮਏ ਦੇ ਖੁਤਬੇ ਦਾ ਸਾਰ ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨੇ 21 ਦਸੰਬਰ 2018 ਈ. ਨੂੰ ਮਸਜਿਦ ਬੈਤੁਲ ਫ਼ਤੂਹ ਮਾਰਡਨ ਲੰਦਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ

ਤਸੱਹੁਦ, ਤਊਜ਼ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਫ਼ਾਤਿਹਾ ਦੀ ਤਲਾਵਤ ਦੇ ਬਾਦ ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਅਯੱਦਾਹੁਲੱਹ ਤਆਲਾ ਬਿ ਨਸਰਿਹਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ :

ਮਿਰਜ਼ਾ ਅਨਸ ਅਹਮਦ ਸਾਹਬ ਜੋ ਹਜ਼ਰਤ ਖਲੀਫ਼ਾਤੁਲ ਮਸੀਹ ਸਾਲਸ ਰਹਿਮਾਹੁਲੱਹ ਤਆਲਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀ ਰਬਵਾਹ ਵਿੱਚ 81 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਵਫ਼ਾਤ ਹੋਈ ਹੈ । (انا لله وانا اليه راجعون) ਇਹ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਲਿਹ ਮੋਊਦ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੋਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਨਵਾਬ ਮੁਬਾਰਕਾ ਬੇਗਮ ਸਾਹਿਬਾ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹਾ ਤੇ ਨਵਾਬ ਮੁਹੱਮਦ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ ਸਾਹਬ ਦੇ ਨਵਾਸੇ ਸਨ । ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਮੇਰੇ ਮਾਮੇ ਵੱਲੋਂ ਭਰਾ ਵੀ ਸਨ । ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਅਰੰਭਕ ਸਿੱਖਿਆ ਕਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਈ ਫਿਰ ਰਬਵਾਹ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਐਮ.ਏ. ਪਾਸ ਕੀਤੀ, ਫਿਰ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਓਥੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਫਿਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਐਮ.ਏ ਕੀਤੀ । 1955 ਈ. ਵਿੱਚ ਇਹਨਾ ਨੇ ਜੀਵਨ ਵਕਫ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 1962 ਈ. ਵਿੱਚ ਕਰਮ ਰੂਪੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪੈਰੂ ਧਰਿਆ ਅਤੇ ਅਤਿਅੰਤ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ । ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕ, ਹੌਸਲੇ, ਲਗਨ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੀ ਸਨ । ਹਦੀਸ, ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਅਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ ਸੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਗਲਾ ਸੀ । ਹਦੀਸਾਂ ਦੀ ਅਰੰਭਕ ਸਿੱਖਿਆ ਮੁਹਤਰਮ ਮੌਲਵੀ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਅਹਮਦ ਸਾਹਬ ਮਰਹੂਮ ਕੋਲੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ । ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ

ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਾਹਵਾ ਚੰਗੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸੀ । ਬਹੁਤ ਦੁਰਲੱਭ ਪੁਸਤਕਾਂ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕ ਸੀ । ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨਾ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸਨੂੰ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਹਦੀਸਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੇ ਮੁਢਲੇ ਸਾਰ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਸੈਟ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸਨ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੁਸਤਕ ਭੰਡਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਸਨ ।

ਜੱਦ 1955 ਈ. ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਵਕਫ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਲਿਹ ਮੌਊਦ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੇ ਇਹਨਾ ਬਾਰੇ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵਕਫ਼ ਦੀ ਤਹਿਰੀਕ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਬਾਦ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਬੇਨਤੀ ਪੱਤਰ ਆਏ ਹਨ ਇਕ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪੋਤੇ ਮਿਰਜ਼ਾ ਅਨਸ ਅਹਮਦ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨਾਸਰ ਅਹਮਦ ਸਾਹਬ ਦਾ ਲੜਕਾ ਹੈ । ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੀਯਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤੌਫ਼ੀਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਅਨਸ ਅਹਮਦ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪੜ੍ਹਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਵਕਫ਼ ਕਰਾਂ ਪਰ ਹੁਣ ਆਪ ਜਿੱਥੇ ਚਾਹੁਣ ਲਾ ਦੇਣ ਮੈਂ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ।

ਰੱਬ ਦੀ ਅਪਾਰ ਮਿਹਰ ਨਾਲ 56 ਸਾਲ ਤੱਕ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਮਾਤ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ । ਪਹਿਲਾਂ ਅਰੰਭਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਉਲ ਇਸਲਾਮ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਈ । ਫਿਰ 1975 ਈ. ਵਿੱਚ ਨਾਇਬ ਨਾਜ਼ਰ ਇਸਲਾਹ ਵ ਇਰਸ਼ਾਦ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ ਫਿਰ ਐਡਿਸ਼ਨਲ ਨਾਜ਼ਰ ਇਸਲਾਹ ਵ ਇਰਸ਼ਾਦ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ । ਹਜ਼ਰਤ ਖਲੀਫ਼ਾਤੁਲ ਮਸੀਹ ਸਾਲਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵਿਟ ਸੈਕ੍ਰੇਟਰੀ ਵੀ ਰਹੇ । ਜਾਮਿਆ ਅਹਮਦੀਆ ਦੇ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ । ਕੁਝ ਸਾਲ ਇਹ ਨਾਜ਼ਰ ਤਾਲੀਮ ਵੀ ਰਹੇ । ਨਾਇਬ ਨਾਜ਼ਰ ਦੀਵਾਨ ਰਹੇ ਅਤੇ ਤਹਿਰੀਕੇ ਜਦੀਦ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਵਕੀਲੇ ਤਸਨੀਫ਼ ਦੇ ਕੰਮ ਉੱਪਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ । 1997 ਈ. ਵਿੱਚ ਬੇਸ਼ਕ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਅਖੀਰ ਸਾਹ ਤੱਕ ਇਹਨਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦੀ ਤੌਫ਼ੀਕ ਮਿਲੀ । ਖੁਦਮੁਲ ਅਹਮਦੀਆ ਅੰਸਾਰੁਲੱਹ ਮਰਕਜ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ । ਬ੍ਰਾਹੀਨ ਅਹਮਦੀਆ ਅਤੇ ਮਹਮੂਦ ਕੀ ਆਮੀਨ ਦਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ । ਅੱਜ ਕਲ ਸੁਰਮਾ ਰਸ਼ਮਾ ਆਰਿਆ, ਅਜ਼ਾਲਾ ਔਹਾਮ ਤੇ ਦੁਰੋ ਸਮੀਨ ਦੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਸੋਧ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ । ਨਾਸਰ ਫ਼ਾਉਡੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਅਰੰਭ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਸਦੇ ਵੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਹੇ । ਮਜਲਿਸ ਇਫ਼ਤਾਹ ਦੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਸਨ । ਨੂਰ ਫ਼ਾਉਡੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਸਨ । ਨੂਰ ਫ਼ਾਉਡੇਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਦੀਸਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਜਮਾਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਅਤੇ ਅਨੁਵਾਦ ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਲਿਖੀ ਜਾਏ । ਇਹ ਮਸਨਦ ਅਹਮਦ ਬਿਨ ਹੰਬਲ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ।

ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਦਾਮਾਦ ਮਿਰਜ਼ਾ ਵਹੀਦ ਅਹਮਦ ਸਾਹਬ ਲਿੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਜਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਬੁਖਾਰਾ ਤੇ ਸਮਰਕੰਦ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮਿਰਜ਼ਾ ਅਨਸ ਅਹਮਦ ਸਾਹਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਓਥੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਮਾਮ ਬੁਖਾਰੀ ਦੀ ਕਬਰ ਉੱਪਰ ਵੀ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਦੁਆ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਸਲਾਮ ਆਖਣਾ । ਜਿਸ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਇਕੱਤਰ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਪਹੁੰਚਾਈਏ ।

ਡਾਕਟਰ ਨੂਰੀ ਸਾਹਬ ਲਿੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਕੰਮ ਆਪਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਆਪ ਇਕ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ । ਅਤਿਅੰਤ ਮਿਹਨਤ, ਲਗਨ ਤੇ ਮਗਨਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਦੇ । ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ

ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪ ਨੂੰ ਘੰਟਿਆ ਬੱਧੀ ਲੈਪਟਾਪ ਉੱਪਰ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਦੇਖਿਆ । ਆਪ ਅਧਿਕਤਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇਛਾ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਐਨ੍ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੰਮ ਮੈਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਖਲੀਫ਼ਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸੁਪੁਰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਮੈਂ ਰੱਬ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿਆਂ । ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਅਤੇ ਖਲੀਫ਼ਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤਿਅੰਤ ਸੂਖਮ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਮੋਹ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਰਨਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪ ਦੀਆਂ ਅਖੌਂ ਭਿੱਜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਅਵਾਜ਼ ਭਰਾ ਜਾਂਦੀ । ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਬਰ, ਸਹਿਨਸ਼ੀਲਤਾ ਤੇ ਹੌਸਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ । ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ ਹਰ ਤੰਗੀ ਨੂੰ ਸਹਿਨ ਕੀਤਾ ਕਰਦੇ । ਆਪ ਬਿਮਾਰੀ ਕਰਕੇ ਚਾਹ ਦੀ ਪਿਆਲੀ ਚੁੱਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਨ ਹੀ ਬਿਸਤਰ ਉੱਪਰ ਪਾਸਾ ਪਰਤ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਆਪਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਮਗਨਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਨਿਭਾਈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸਗੋਂ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਾਜ਼ੀ ਰਹੇ ।

ਮੀਰ ਦਾਉਦ ਅਹਮਦ ਸਾਹਬ ਮਰਹੂਮ ਦੀ ਬੇਟੀ ਨੁਦਰਤ ਕਹਿੰਦੀ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੀ ਮੈਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚੈਕ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਕੀ ਵਿੱਚ ਗਈ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਭਾਈ ਅਨਸ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਰੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ ਕਿ ਏਥੇ ਐਨ੍ਹੀ ਛੇਤੀ ਕਿਉਂ ਆ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਅਬਾ (ਪਿਤਾ ਜੀ) ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਮੀਰ ਦਾਉਦ ਸਾਹਬ ਮਰਹੂਮ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਏਥੇ ਆਣਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਂਜੇ ਆਮਰ ਅਹਮਦ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖੁਸ਼ੀ ਗਮੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ । ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਚ ਨੀਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜੇਕਰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਕਿ ਮੇਰੀ ਕਿਸੇ ਨਸੀਹਤ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇਕ ਨਸੀਹਤ ਦੇ ਬਾਦ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਖਿਮਾ ਯਾਚਨਾ ਕਰਦੇ ।

ਮੁਨੀਰੁੱਦੀਨ ਸ਼ਮਸ ਸਾਹਬ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਵਕੀਲੇ ਤਸਨੀਫ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦ ਤੇ ਸਚਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੇਖਿਆ । ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਹੋਰ ਕੰਮ ਦੇਣ ਤਾਂ ਜੋ ਬਿਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ । ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਨਾਲ ਅਥਾਹ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸੀ । ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾ ਨੇ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕੰਮ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਦੀ ਤੋਫ਼ੀਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ । ਇਕ ਚੰਗੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾ ਗਿਆਨ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਹੁਣ ਜਮਾਤ ਵਾਂਝਿਆਂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰੇ । ਹਰ ਇਕ ਨੇ ਲਿੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਬਲੱਗੀਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਨਮਾਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ।

ਹਾਫ਼ਜ਼ ਮੁਜ਼ਫ਼ਰ ਅਹਮਦ ਸਾਹਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੀਆਂ ਸਾਹਬ ਅਸੰਖ ਗੁਣਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ, ਰੱਬ ਤਰਸੀ, ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰੇਮ, ਇਸ਼ਕੇ ਕੁਰਆਨ ਅਤੇ ਰਸੂਲੁੱਲਾਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੇ ਸੱਚੇ ਆਸ਼ਕ, ਸਾਦਗੀ, ਪ੍ਰਾਹੁਣਾਰਾਈ, ਮਿਹਰਬਾਨ ਤੇ ਸਨੇਹੀ ਆਪਦੇ ਪ੍ਰਤਖ ਗੁਣ ਸਨ । ਹਕੂਕੁੱਲੱਹ (ਰੱਬ ਦੇ ਹੱਕ) ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਕੂਕੁਲ ਇਬਾਦ (ਰੱਬ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ) ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖਿਆਲ ਰਖਦੇ ਸਨ । ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਤੇ ਮਿਸਕੀਨਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰਖਦੇ ਸਨ । ਖਿਸੇ ਵੀ ਲੋੜਵੰਦ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਇਕ ਵਿਦਿਅਕ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਸਨ, ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਅਦਭੁੱਤ ਸ਼ੌਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਆਪਨੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼

ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਹਦੀਸਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਕੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਲਾਹੇਵੰਦ ਦੁਰਲੱਭ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗੱਤ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਅਤੁੱਲ ਤੇ ਆਪਣੀ ਉਧਾਰਣ ਆਪ ਹੈ। ਹਦੀਸਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸੁਗ਼ਲਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਇਲਮੁਰ ਰਿਜ਼ਾਲ ਤੇ ਇਲਮੇ ਉਸੂਲ (ਗਿਆਨ ਐਲਗੋਰਿਥਮ ਤੇ ਗਿਆਨ ਬਿਊਰੀ) ਉੱਪਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਪਣੇ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਆਪਦਾ ਹਦੀਸਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਨਜ਼ਾਰਾ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਦੇ ਦਰਸ (ਪਰਵਚਨਾ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਆਪ ਇਹ ਦਰਸ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਜੋ ਸਾਧਾਰਣਤਾ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੱਮਦ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਖਾਂ ਉੱਪਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤੀ ਤੇ ਬਹੁਮੁੱਲ ਵਿਸ਼ੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ।

ਜਲਸਾ ਸਾਲਾਨਾ ਰਬਵਾਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਈ ਸਾਲ ਆਪ ਨੂੰ ਤਕਰੀਰ (ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਦਾ) ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਅਵਸਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਇਆ।

ਡਾਕਟਰ ਇਫ਼ਤਿਖ਼ਾਰ ਸਾਹਬ ਲੰਦਨ ਤੋਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਕੀਕੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਵਕਫ਼ ਮਨੁੱਖ ਸਨ। ਦਫ਼ਤਰ ਆਉਣਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਅਤੇ ਇਸ਼ਾਅਤ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ) ਅਤੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਖ਼ੀਰ ਦਮ ਤੱਕ ਲੱਗੇ ਰਹੇ। ਅਨੁਵਾਦ ਬਹੁਤ ਲਗਨ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਮਿਆਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਬੁਲੰਦ ਸੀ।

ਖ਼ਾਲਦ ਸਾਹਬ ਰਸ਼ੀਅਨ ਡੈਸਕ ਲੰਦਨ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੀਆਂ ਸਾਹਬ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਜੱਦ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੱਮਦ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹਦੀਸ *اطلبوا العلم من المهد الى اللحد* ਦਾ ਵਾਸਤਵਿਕ ਤੇ ਕਰਮ ਰੂਪੀ ਤਸਵੀਰ ਸੀ। ਮੀਆਂ ਸਾਹਬ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗਿਆਨ ਸਿਖੱਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕ ਸੀ ਕੋਈ ਵੀ ਨਵੀਂ ਚੀਜ਼ ਪਤਾ ਕਰਨ ਤੇ ਜਾਨਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਉਕਾ ਹੀ ਨਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਰਸੂਲੁੱਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੀਆਂ ਹਦੀਸਾਂ ਤੇ ਹਦੀਸਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੇ ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ।

ਸ਼ਮਸ਼ਾਦ ਸਾਹਬ ਮੁਬਲੱਗ ਅਮਰੀਕਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਰੱਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜਤਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕ ਸੀ, ਮੁਰੱਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਆਪ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਲਾਈ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬੁਖਾਰੀ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦਾ ਬਹੁਤ ਅਧਿਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਸਨ ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਰੱਬੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਦਿਅਕ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਸ਼ਾਹਿਦ ਮਹਮੂਦ ਸਾਹਬ ਆਫ਼ ਘਾਨਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਅਗਿਆਕਾਰੀ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਅਧਿਕਤਰ ਆਪ ਦੀਆਂ ਅਖੱਾਂ ਵਿੱਚ ਹੰਝੂ ਭਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਸ਼ੇਖ਼ ਨਸੀਰ ਅਹਮਦ ਸਾਹਬ ਕਾਰਕੁਨ ਰਸ਼ੀਅਨ ਡੈਸਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੀਆਂ ਸਾਹਬ ਦੇ ਨਾਲ ਸੋਲ੍ਹਾ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਕਾਲਤੇ ਇਸ਼ਾਅਤ ਵਿੱਚ ਲੰਘਾਇਆ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਮੈਂ ਸਿੱਖਿਆ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਕ ਸੱਚੇ

ਮਿਤਰ ਵਾਂਗ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮਾਤਹਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਤਾ। ਜੇਕਰ ਕਦੇ ਮੈਂਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਂਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਮਝੋ।

ਮੁਹੱਦ ਦੀਨ ਭੱਟੀ ਸਾਹਬ ਕਾਰਕੁਨ ਇਸ਼ਾਅਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੀਆਂ ਸਾਹਬ ਮਰਹੂਮ ਕਰਕੁਨਾਂ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਓ ਫਿਰ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਆਪ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਕੁਨ ਨਾਲ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਾਦ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹਮਦਰਦਾਨਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਤੱਕ ਖਿਮਾ ਯਾਰਨਾ ਤੱਕ ਨੋਬਤ ਆ ਜਾਂਦੀ।

ਅਹਿਸਾਨੁਲੱਹ ਸਾਹਬ ਮੁਰੱਬੀ ਸਿਲਸਿਲਾ ਘਾਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਨੌ ਸਾਲ ਵਕਾਲਤੇ ਇਸ਼ਾਅਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਤੇ ਅਦਬ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਂਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ ਨੂੰ ਫ਼ੈਕਸ ਲਿੱਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਇਹ ਹੁਣੇ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਫਿਰ ਫ਼ੈਕਸ ਲਿਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾਤੁਲ ਮਸੀਹ ਖ਼ਾਮਿਸ ਅਯੱਦਾਹੁਲੱਹ ਤਆਲਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਕੇ ਮਗਨਤਾ ਦੇ ਰੋਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਉੱਪਰ ਕੁਝ ਮਿੰਟ ਲਈ ਨਜ਼ਰਾਂ ਜਮਾਈ ਰੱਖੀਆਂ।

ਆਸਿਫ਼ ਅਵੈਸ ਸਾਹਬ ਮੁਰੱਬੀ ਸਿਲਸਿਲਾ ਵਕਾਲਤੇ ਇਸ਼ਾਅਤ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਕਾਲਤੇ ਇਸ਼ਾਅਤ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਇਹ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦਿਨ ਸਨ। ਹਰ ਮੌਕੇ ਅਤਿਅੰਤ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਮੀਆਂ ਸਾਹਬ ਨੇ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਿਆ।

ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 55 ਸਾਲ ਦਾ ਅੰਤਰ ਸੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਅੰਤਰ ਕੇਵਲ ਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਗਲ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਮਹਿਫ਼ਲ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਬਣਾਈ ਰਖਣ ਲਈ ਅਧਿਕਤਰ ਮਖ਼ੌਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਜ਼ਿੱਮੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਮਸਨਦ ਅਹਮਦ ਬਿਨ ਹੰਬਲ ਦਾ ਕੰਮ ਸੁਪੁਰਦ ਹੈ। ਇਸ ਉਮਰ ਤੇ ਸਿਹਤ ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਖ਼ਰਾਬ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰਖਣ ਦੀ ਹਿੱਮਤ ਅਥਾਹ ਦੀ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ। ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਕੰਮ ਦੇ ਪੂਰਾ ਨ ਹੋ ਸਕਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਨੇੜਿਓਂ ਨਹੀਂ ਲੰਘਦਾ ਸੀ।

ਜਾਮਿਆ ਅਹਮਦੀਆ ਰਬਵਾਹ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਲਮ ਮੁਹੱਦ ਕਾਸ਼ਿਫ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਮਕਾਲੇ (ਲੇਖ) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਅਹਮਦੀਅਤ ਦੇ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕ੍ਰੇਟਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧੀ ਸੀ। ਬੀਤੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪ ਦੀ ਸੇਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ। ਅਲਹਮਦੁਲਿਲੱਹ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਂਨੂੰ ਅਤਿਅੰਤ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਦਿਤਾ। ਬਿਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਿੱਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਰਦ ਭਰੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਜਤਨ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਹੈ ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ।

ਰਬਵਾਹ ਤੋਂ ਆਸਿਫ਼ ਜ਼ਫ਼ਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਫ਼ਾਤ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਹਿਰ ਹਾਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਸਨ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਪੁਛਣ ਲਈ ਗਿਆ। ਅਤਿਅੰਤ ਕਸ਼ਟ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਆਪ ਆਪਣਾ ਮਾਸਕ ਉਤਾਰਕੇ ਗਲ਼ਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਮੀਆਂ ਸਾਹਬ ਅਲੱਹ ਫ਼ਜ਼ਲ ਕਰੇਗਾ ਇਸ਼ਾਅਲੱਹ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਦਾ ਬੁਲਾ ਲੈਣਾ ਵੀ ਤਾਂ ਇਕ ਫ਼ਜ਼ਲ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਕੇ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਲੱਹ ਉੱਪਰ ਐਨ੍ਹਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਲਿੱਖਿਆ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਤਿਕਥੱਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਰ ਅਮਲ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧ ਨਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਸਗੋਂ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾਤੁਲ ਮਸੀਹ ਰਾਬੇ ਰਹਿਮਾਹੁਲੱਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਅਮੀਰ ਮੁਕਾਮੀ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ਰ ਆਲਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ । ਬੇਸ਼ਕ ਮੈਂ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਤੇਰਾ ਚੋਦਾਂ ਸਾਲ ਛੋਟਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਕਾਮਲ ਅਗਿਆਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਤਿਅੰਤ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਦਿਖਾਇਆ ।

ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿਮ ਤੇ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜੋ ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਉਹਨਾ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਛਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਫ਼ਰਮਾਏ । ਉਹਨਾ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਨਾਲ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਬਣਾਏ । ਜੱਦ ਮੁਕਰੱਮ ਮਿਰਜ਼ਾ ਗ਼ੁਲਾਮ ਅਹਮਦ ਸਾਹਬ ਦੀ ਵਫ਼ਾਤ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੱਦ ਮੀਆਂ ਸਾਹਬ ਦੀ ਵਫ਼ਾਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਈ ਖ਼ੁਰਸ਼ੀਦ ਅਤੇ ਮੀਆਂ ਅਹਮਦ ਰੱਬ ਕੋਲ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਆਂਹਜ਼ੂਰ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਛਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਿ ਰੱਬ ਕਰੇ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋ ਜਾਏ । ਸੋ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇ ਅਲੱਹ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਨੇੜਤਾ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾ ਲੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ ਜਾਓ । ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨੇੜਤਾ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ । ਰੱਬ ਨੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਰਹਿਮ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ । ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਰਜੇ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦਾ ਚਲਾ ਜਾਏ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਉਹਨਾ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਵੀ ਨੇਕ ਤੇ ਸਾਲਿਹ ਹੋਵੇ ।

Khulasa Khutba Jumma 21.12.2018

Delivered By : Hadhrat Khalifatul Masih Vth (atba)

Summarized by : Majlis Ansarullah Bharat

Translated by : Shamshad Ahmad Eden, from Punjabi Desk

From : Nazarat Nashr-o-Isha'at Qadian-143516, Distt. Gurdaspur, Punjab (INDIA)

Toll Free Shoba Noorul Islam-1800-3010-2131